

SØR-VARANGER KOMMUNE
SØR-VARANGER BIBLIOTEK

Kultur- og kirkedep.

17. APR. 2007

2006/6573-079

Det kongelige kultur- og kirkedepartement
Postboks 8030 Dep

0030 OSLO

Vår ref.: Arkivkode: K2-C60, K3-&13 Saksnr.: 07/505/4	Deres ref.: 2006/6573 KU/KU2 NBA:amb	Dato: 13.04.2007
Saksbehandler: Vidar Lund	Direkte innvalgsnr.: Tlf.: 78 99 32 51 Faks:	Epostadresse: postmottak@sor-varanger.kommune.no

HØRINGSSVAR PÅ BIBLIOTEKREFORM 2014

Kommunestyret i Sør-Varanger kommune har vedtatt følgende hørings svar i saksnr. 013/07 den 29.3.2007:

Sør-Varanger kommune mener at de fleste foreslåtte tiltakene i Bibliotekreform 2014 er gode. Det er likevel noen av tiltakene vi har merknader til, og noen vurderinger som vi stiller oss kritiske til.

Generelle kommentarer

Bibliotekreform 2014 er et grundig og gjennomarbeidet dokument som tar for seg de fleste utfordringer som har vært diskutert i bibliotekvesenet de siste åra. Den totale årlige ramma som blir foreslått er på til sammen 416 mill. kr. Dette er en betraktelig sum i norsk bibliotekvesen. Nesten alle tiltak er positive, men det er en stor mangel i dokumentet: det vil ikke gi noe løft for norske folkebibliotek. Norske folkebibliotek er stort sett svært underfinansierte i forhold til våre nordiske naboer, noe som også vises gjennom den klart mindre bruken av norske folkebibliotek. Derfor mener vi at staten burde gjennomført et bibliotekløft etter mønster av kulturskoleløftet, barnehageløftet og kunnskapsløftet. Det vil si en opptrappingsplan for folkebiblioteka over 3-5 år i økte driftsmidler, som deretter sluses inn i det vanlige kommunale inntektssystemet. Dette vil gi kommunene en kraftig stimulans til å satse på folkebibliotekene.

En annen utfordring er at det er ei betydelig satsing som ligger inne, men den er spredt på veldig mange ulike tiltak. Vi mener at statens innsats må konsentreres om tiltak som kommer hele landet til gode, og som blir for omfattende for kommunene og andre bibliotekere sjøl å ta tak i. Det gjelder særlig Norsk Digitalt Bibliotek, innkjøpsordninger og transportordninger. Når det gjelder mange av de andre tiltaka så blir det en del avveininger om de bør være statlige ansvar eller gjennomføres kommunalt som en del av de ordinære rammeoverføringene. I tillegg er det viktig at ABM-Utvikling eller fylkesbiblioteka settes i stand til å kunne fungere som reelle kompetansesenter for folkebibliotek og utdanningsbibliotek. Vi mener at det må ses i sammenheng med forvaltningsreformen, og at så mye som mulig av de statlige oppgavene bør legges til regionalt eller lokalt nivå.

Norgesbiblioteket er et veldig positivt tiltak og konsept. Dette vil fordre at nivået på bibliotek tjenester blir mye mer likeverdig mellom kommunene enn det er i dag. Dersom man innfører begrepet Norgesbiblioteket må det stilles større krav til bibliotekene som er med, siden brukerne i større grad forvente samme tjenester hos alle bibliotek. I dag varierer

Postadresse: Boks 23 9915 KIRKENES	Telefonnr.: Sentralbord 78 97 74 00	Telefaksnr.: 78 99 21 54	Bankgiro: 7595.05.03815	www.svk.no
--	---	-----------------------------	----------------------------	--

tjenestenivået en god del mellom de ulike biblioteka. Dersom begrepet Norgesbiblioteket blir innført må man nesten innføre et felles lånereglement, der det går fram hvilke rettigheter man har som låner. Ellers blir det et tomt begrep for publikum.

Kommentarer til forslagene

1.1: Tilby digitalt innhold og nettbaserte tjenester

a) Etablere en abm-portal som felles inngang til nettbaserte kultur- og kunnskapsressurser.

Dette bør ikke prioriteres som en del av Bibliotekreform 2014. Det viktigste er å få etablert Norsk Digitalt Bibliotek, arkivene og museene ligger så langt etter i registrerings- og presentasjonsarbeidet at det ikke bør sinke satsinga på Norsk Digitalt Bibliotek.

b) og c) Norsk Digitalt Bibliotek og gi tilgang til sentrale kunnskapskilder gjennom lisenser

Dette er særdeles viktig og må prioriteres høyt.

1.5: Videreutvikle kultur- og litteraturformidlingen i bibliotekene

d) Styrke og utvide de offentlige innkjøpsordningene for litteratur og andre medier

Dette er et viktig område. Det er likevel ett viktig medium som er uteglemt: lydboka. Trolig vil distribusjonen av lydbøker etter hvert gå over til nedlasting i stedet for CD-plater, da vil det være meget viktig at tilgang til disse ressursene blir en nasjonal tjeneste som innkjøpsordningene.

1.6: Styrke bibliotekene som bidragsytere til inkludering, integrering og kulturelt mangfold

Dette punktet er meget dårlig, i den forstand at det kun fokuserer på de "nye" innvandrerne. Norge er et land bygd på territoriet til to folk, og i tillegg har vi flere "gamle" innvandringsgrupper som nå er anerkjent som nasjonale minoriteter. Skal man fokusere på det reelle mangfoldet i Norge må man i tillegg til de relativt nyankomne fokusere på de nasjonale minoritetene jøder, roma, rom, skogfinner og kvener. Dessuten er samene urfolk i store områder, og det er et kulturelt mangfold knytta til bokmål/nynorsk. Vi mener at det må legges til et samla mål for strategi 1.6 som lyder slik:

- Bibliotekene skal bidra til styrking av kulturuttrykkene til urfolk og nasjonale minoriteter i Norge.

I tillegg ser vi under det foreslåtte tiltaket *Bidra til inkludering av innvandrerne gjennom litteratur- og kunnskapsformidling* at det kun er Det flerspråklige bibliotek ved Deichmanske bibliotek som er nevnt som kompetansesenter. Vi vil dra fram at Finnmark som eneste fylke grenser til Finland og Russland, og at det er naturlig at tjenester knytta til disse landa og disse språka blir lagt dit. I tillegg bør de samiske bibliotekjenestene styrkes. Vi foreslår dermed et nytt tiltak:

Bidra til styrking av urfolks- og minoritetskultur gjennom litteratur- og kunnskapsformidling

Beskrivelse: Bibliotekene har som oppgave å fremme kulturuttrykk som tilhører minoritetskulturene i Norge. Mange av språka knytta til de nasjonale minoritetene og samene er trua, og bibliotekene har et særlig ansvar for å bidra til at de blir styrka. I kjerneområdene kan bibliotekene arbeide med språkbud, der barn og ungdom kan oppleve språket i en så helskaplig sammenheng som mulig.

Tidsperiode: Permanent

Operasjonelt mål: Utvikle metodikk der bibliotekene kan få større rolle i arbeidet med å ta vare på og utvikle minoritets- og urfolksspråk.

2.1: Styrke og utvikle de organisatoriske enhetene i Norgesbiblioteket

a) Etablere sterkere og mer kompetente folkebibliotek gjennom en konsolideringsprosess som omfatter bibliotekene i flere kommuner

Konsolideringstanken har mye for seg når det gjelder den faglige kompetansen i folkebibliotekene. Det er ingen tvil om at mange små folkebibliotek har problemer med å henge med i den faglige utviklinga, og at det fører til dårligere tjenester for befolkninga.

Likevel er vi redd for en så sterk og ensidig bibliotekfaglig vinkling som det blir lagt opp til i Bibliotekreform 2014. Det kan være en fare for at bibliotekteierne, kommunene, vil føle mindre ansvar for og tilknytning til en bibliotekenheter som kanskje har en administrasjon og ledelse langt unna. Det kan også fort bli en fare for at den lokale avdelingslederen blir løsrevet fra den kommunale forvaltningen ellers, slik at han/hun mister kontakten med styringsnivået i sin egen kommune. Dette vil igjen kunne føre til dårligere samarbeid med skoler, barnehager m.m. Det er også et åpent spørsmål om man må være 6-8 årsverk for å kunne yte de tjenestene som kreves i Norgesbiblioteket. Likevel: det er ingen tvil om at de faglige kravene bør styrkes i forhold til dagens biblioteklov. Det kan løses ved at kravet settes til 3-4 årsverk, og/eller ved at man krever av kommuner som ikke klarer å tilsette fagutdanna personale at de samarbeider med en kommune som har fagutdanna personale.

Vi ser også at det kan finnes andre muligheter for regionalt samarbeid enn en modell som i realiteten tvinger igjennom ei fjerning fra den kommunale forvaltningen. Det finnes eksempler på velfungerende regionale samarbeid der bibliotekene fremdeles er en del av sin hjemkommune. Vi mener at den modellen bør framsettes.

2.3: Utvikle et brukerorientert og samarbeidende Norgesbibliotek

b) Endre dagens biblioteklovgivning for å sikre samarbeidet i et nasjonalt biblioteknettverk.

Dette ser vi på som særdeles viktig for å inkludere alle offentlige bibliotek i et mer forpliktende samarbeid.

c) Styrke krav til skolebibliotekstjenester i forskriften til opplæringsloven

Dette er vi enige i, så lenge det står skolebibliotekstjenester og ikke fysiske skolebibliotek. Elevene bør ha krav på gode bibliotekstjenester som en del av opplærings situasjonen, men kommunene bør stå relativt fritt i forhold til hvordan det blir organisert.

d) Gjøre Norgesbiblioteket kjent gjennom profilering av innhold og tjenester

Dette er både viktig og riktig, så lenge det blir gjort klare definisjoner av hva som ligger i begrepet Norgesbiblioteket. Det må dekke basistjenestene, og på en slik måte at alle bibliotek kan være med på det.

3.1: Fornye den samlede kompetansen i biblioteksektoren

b) Utvikle et hospiteringsprogram for bibliotekansatte

Dette er et godt tiltak, men for snevert. Vi har allerede en bilateral samarbeidsavtale med russiske biblioteker, men ser at våre bibliotekansatte kunne hatt like mye eller mer utbytte av hospitering hos norske biblioteker. Slik kan man også få spredd erfaringer mellom norske biblioteker på en bedre måte enn bare gjennom konferanser og studier.

Andre kommentarer

Det som er mest skuffende når det gjelder Sør-Varanger og Finnmark er det som står i Del II om russiske og finske bibliotekstjenester. Når det gjelder Sør-Varanger og Finnmark si satsing på russiske bibliotekstjenester skriver ABM-Utvikling:

Det å utvikle flerkulturelle samlinger og tjenester lokalt og regionalt bør være en naturlig del av den lokale og regionale virksomheten, og dermed finansieres lokalt og regionalt. Dette vil gjelde der det bygges opp samlinger for større språkgrupper representert i regionen, slik som tilbudet av russiskspråklig litteratur ved Sør-Varanger bibliotek.

Dette betyr at ABM-Utvikling ikke ser Sør-Varanger biblioteks unike tjenester når det gjelder informasjonsdelen av den norsk-russiske satsinga. Den russiske litteraturen gjennom bøker blir i hovedsak spredt til bibliotek i Finnmark og Troms, men når det gjelder informasjonstjenesten om Russland og russiske forhold er det i realiteten en landsdekkende tjeneste, særlig i lys av den statlige Nordområdesatsinga.

De siste fire åra har Finnmark fylkesbibliotek og Sør-Varanger bibliotek drevet prosjektene *Norsk-russisk informasjons- og bibliotekstjeneste i grenseland (2003-2006)* og *Barents bibliotek- og informasjonssenter (2006-2007)*. Dette er prosjekter som fokuserer på Sør-Varangers unike rolle som et nav i Barentsregionen, der vi som grensekommune og

Barentshovedstad er et naturlig senter i det grenseregionale samarbeidet mellom Norge, Russland og Finland. Både Sør-Varanger kommune, Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune prioriterer å satse på dette, men vi ser at dette også er et statlig ansvar.

Når det gjelder Finsk bibliotekjeneste ved Finnmark fylkesbibliotek i Vadsø ser den ut til å være direkte trua av vinklinga i Bibliotekreform 2014. Det skrives:

Gjennom anerkjennelsen av kvenene som en nasjonal minoritet og kvensk som eget språk har staten erkjent et ansvar for å bidra til å opprettholde og videreutvikle kvensk språk og kultur. Det er derfor naturlig å bidra til dette, blant annet gjennom et statlig tilskudd til finsk bibliotekjeneste. Det bør imidlertid satses på å videreutvikle et samarbeid mellom arkiv, bibliotek og museer når det gjelder de nasjonale minoritetene (Holmesland 2005). Forholdene ligger godt til rette for et slikt samarbeid i Finnmark, og i lys av dette bør det vurderes om det statlige tilskuddet kan integreres i et samlet tilskudd til Finnmark fylkeskommune, til sikring av kvensk språk og kultur.

Dette er ei altfor snever tolking av hva Finsk bibliotekjeneste betyr. Siden kvensk knapt finnes som skriftspråk, er det finsk som per dags dato er tilbudet. Finnmark fylkesbibliotek har også nasjonalt ansvar for finsk generelt, ikke bare retta mot den kvenske befolkninga. Derfor er det viktig at det understrekes at tilskuddet ikke rettes mot kvenskspråklig litteratur, men at det finske tilbudet beholdes. I tillegg bør det utvikles konkrete tiltak for å styrke kvensk som språk, også på biblioteksida. Staten har valgt å anerkjenne kvensk som eget minoritetsspråk, og da bør staten også komme med egne tiltak retta mot kvensk uten at det skal gå utover den finskspråklige delen av befolkninga.

Regjeringa fokuserer nå på nordområdene, og da er kultursatsinga veldig viktig. På bibliotekfeltet mener vi at det kan gjennomføres ved at ansvaret for de språkene der spesialkompetansen naturlig ligger i Finnmark bør legges til Finnmark. Det gjelder samisk ved Samisk spesialbibliotek i Karasjok, finsk/kvensk ved Finsk bibliotekjeneste i Vadsø og russisk ved Barents bibliotek- og informasjonssenter i Sør-Varanger.

Med vennlig hilsen

Bente Larssen /s/
rådmann

Vidar Lund
biblioteksjef